

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ ФІЛОЛОГІЇ ТА ЛІНГВОДИДАКТИКИ

ПРОФЕСІЙНА СПРЯМОВАНІСТЬ КУРСУ «ВСТУП ДО СЛОВ'ЯНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ»

Антончук Олександр

*кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри
української мови та славістики
Рівненського державного гуманітарного університету
м. Рівне, Україна*

Метою викладання навчальної дисципліни «Вступ до слов'янської філології» є закладення основ славістичної підготовки, зокрема підготовка студентів-бакалаврів до вивчення основних філологічних курсів, ознайомлення з актуальними проблемами сучасної славістики, особливостями слов'янських мов, культур, підготовка до поглибленого вивчення однієї зі слов'янських мов і культури відповідної країни. Зважаючи на те, що реальністю сьогодення стає полікультурна освіта, у навчальному курсі передбачено пізнання культури рідного народу в діалозі інших слов'янських культур, звернено увагу на традиції, звичаї та обряди слов'янських народів.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Вступ до слов'янської філології» є виховання мовної особистості, носія національної духовності, шанувальника рідної та інших слов'янських культур. Такий підхід спрямовує на більш свідоме ставлення студентської молоді до розгляду питань про особливості світогляду, історії, культури, характеру українців, інших слов'янських народів.

Формування лінгвокультурознавчої компетенції відбувається через розвиток цілісного уявлення про мову як національно-культурний феномен, розуміння національної своєрідності слов'янської мовної картини світу, виховання поваги до слов'янських етносів, їх мов, традицій, культури, історії [1, с. 11-12].

Програма курсу передбачає вивчення таких тем:

1. Слов'янська філологія в комплексі гуманітарних наук.
2. Сучасні слов'янські народи, їх етнічна близькість. Проблема класифікації слов'янських мов.
3. Західнослов'янські літературні мови та їх діалекти.
4. Південнослов'янські літературні мови та їх діалекти.

5. Старослов'янська мова, її вплив на розвиток сучасних слов'янських літературних мов
6. Слов'янські літературні мікрומови
7. Праслов'янська мова. Культура давніх слов'ян, її відображення у мові
8. Праслов'янська мова як прамова-основа слов'янських мов
9. Діалектне членування праслов'янської мови.
10. Слов'яни в давні часи.
11. Матеріальна та духовна культура давніх слов'ян.
12. Виникнення писемності у слов'ян.

Об'єктом вивчення слов'янської філології є слов'янські мови та написані ними давні тексти різних жанрів і стилів, а відображений у них розвиток матеріальної й духовної культур слов'ян є її предметом.

Грунтуючись на вивченні слов'янських мов, літератур і фольклору, слов'янська філологія є органічним компонентом науки про слов'ян — слов'янознавства, або славістики, яка, крім дисциплін, що вивчають писемні тексти як основу духовної культури народу, охоплює й ті, що досліджують усі аспекти матеріального й духовного буття слов'ян: історію, міфологію, релігію, мистецтво, виробництво, побут, транспорт тощо.

Слов'янська філологія почала формуватися наприкінці XVIII — на початку XIX ст., хоч її першими представниками вважають авторів слов'янської писемності Костянтина (Кирила) і Мефодія (IX ст.), літописця Нестора (XI—XII ст.) та інших давніх просвітителів і дослідників писемних текстів. Кафедри слов'янської філології як наукові та навчально-методичні центри відповідного профілю створювали в провідних університетах переважно в середині XIX ст.

Щодо слов'янської філології, то вона використовує систему часткових методів, поширених у мовознавстві, літературознавстві, соціології, історії, археології та ін. Провідну роль з-поміж них виконують мовознавчі методи. Залежно від аспекту дослідження й мети вивчення об'єкта найчастіше застосовують описовий, порівняльно-історичний, зіставний, соціолінгвістичний метод, метод лінгвістичної географії.

У полі зору слов'янської філології як науки і навчальної дисципліни перебувають:

- 1) слов'янські народи й мови: етнокультурна близькість і демографічний склад слов'ян, слов'янські мови, їхні особливості, генетична спорідненість, класифікація, літературні форми й діалекти;
- 2) праслов'яни й праслов'янська мова: витоки, особливості та періодизація історії праслов'янської мови, найдавніша територія праслов'ян та її розширення, лінгвістичні теорії їхньої прабатьківщини;
- 3) історія слов'ян та їхні зв'язки із сусідніми народами за даними мови: свідчення про слов'ян у творах античних європейських і східних

авторів, значення діалектології, ономастики, етимології, запозиченої лексики для вивчення історії та міжетнічних і міжмовних зв'язків слов'янських народів;

4) відображення матеріальної і духовної культур слов'ян у мові: матеріальна культура слов'ян у період родового ладу, соціальна структура давньослов'янського суспільства, язичницькі уявлення про природу й навколишній світ за даними мови;

5) виникнення писемності у слов'ян: передумови виникнення слов'янської писемності, старослов'янська мова, найдавніші слов'янські рукописи;

6) історія та актуальні проблеми слов'янської філології: витоки й зародження слов'янської філології, становлення й розвиток східно-, західно-, південнослов'янської та зарубіжної слов'янської філології, міжнародні славістичні форуми й видання.

Значення освітнього компонента полягає в тому, що знання старослов'янської мови дає можливість правильно уявити шлях історичного розвитку слов'янських мов, зокрема й української.

ЛІТЕРАТУРА

1. Баденкова В. Старослов'янська мова: Вступ. Фонетика: навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Миколаїв, 2017. 140 с.
2. Леута О. І. Старослов'янська мова. Київ, Вища шк., 2001, С. 8 – 60.
3. Лучик В. В. Вступ до слов'янської філології. Київ, ВЦ «Академія», 2008.
URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Luchyk_Vasyl/Vstup_do_sloviansk_i_filolohii.pdf